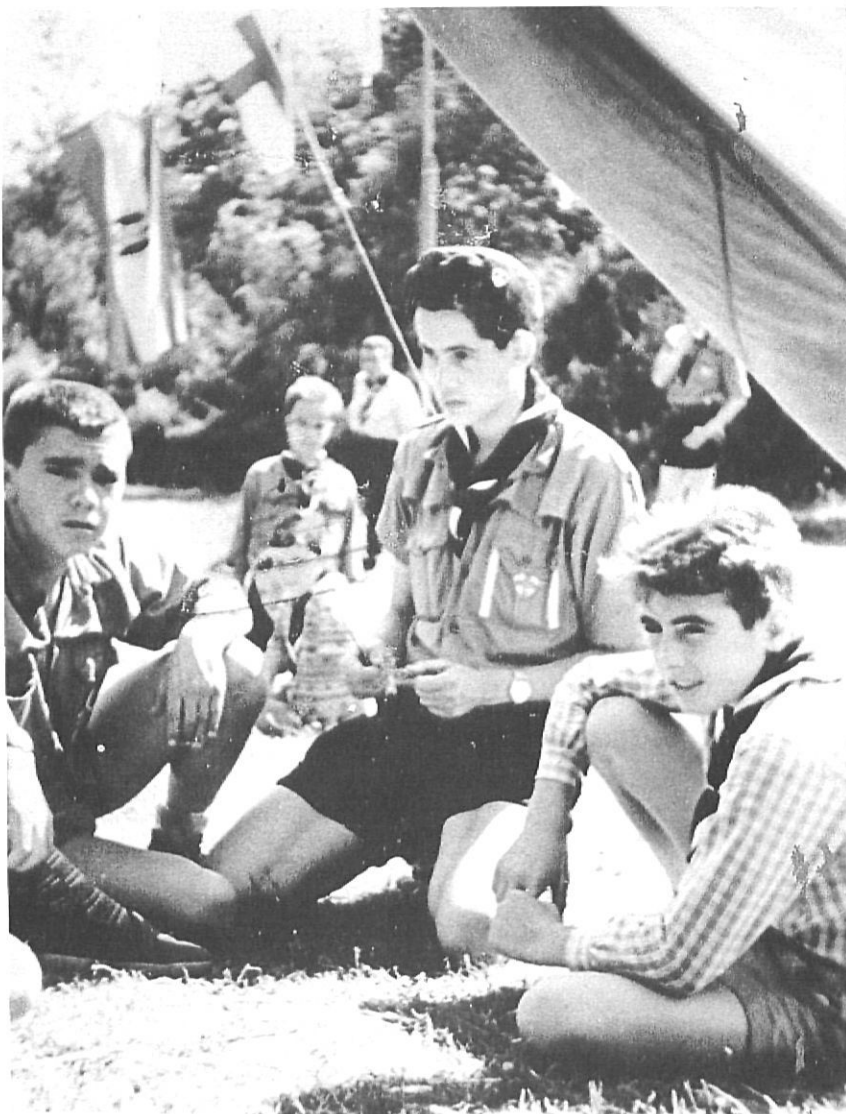

Educació

Escoltisme, una educació diferent: l'experiència de Salt

Carles Vidal

L'Agrupament Escolta Sant Cugat de Salt és una entitat d'educació en el lleure que té més de quaranta anys d'història i arrelament a la vila de Salt i que continua desenvolupant les seves activitats dins del marc de l'escoltisme d'avui. En el curs 2001-2002 un centenar de persones, entre nenes i nens, noies i nois, caps d'unitat i membres de l'equip de caps de l'agrupament, hem treballat plegats vivint l'escoltisme al nostre poble.

Les imatges que il·lustren aquest article reflecteixen algunes de les activitats dutes a terme per l'Agrupament Escolta de Sant Cugat de Salt.

En el curs 2001-2002, un centenar de persones –nois, nens i caps– van treballar plegats vivint l'escoltisme al poble de Salt

L'escoltisme a Salt

A Salt l'escoltisme es va iniciar el curs 1959-1960, amb molta il·lusió i pocs recursos. Salt era un poble que vivia de les indústries tèxtils i de l'agricultura. Podríem dir que l'escoltisme que s'hi practicava estava molt arrelat al medi i a les característiques socioeconòmiques de la població: els locals eren les golfes de l'església de Sant Cugat i després van ser altres llocs igualment precaris i provisionals. Les sortides es feien a indrets de l'entorn més proper. Els nois i noies més grans es desplaçaven cap a la Garrotxa i les Guàrdies amb el tren d'Olot, que en aquell temps passava per Salt i permetia acostar-se als cims del Puigsacalm o de Puig d'Afrou.

El projecte educatiu

El mètode escolta és la Pedagogia del Projecte, que fa que els nois i noies se sentin ells mateixos els protagonistes de la seva educació perquè:

- 1.- Són ells els que manifesten els seus interessos.
- 2.- Són ells els que trien quina de les propostes volen dur a terme.
- 3.- Són ells els que planifiquen i organitzen les diferents feines a fer.
- 4.- Són ells els que, cadascú segons les seves possibilitats, es reparteixen les tasques a fer i les realitzen.
- 5.- Són ells els que, un cop acabat el projecte, el revisen per veure com ha anat i fan propostes de millora per a futurs projectes.

Objectius de l'Agrupament

Cada any a nivell d'agrupament definim quins objectius volem treballar especialment durant el curs. Els del darrer any han estat els següents:

- 1.- Donar resposta a la societat actual amb la nostra proposta de valors: Persona, País i Transcendència.
- 2.- Donar a conèixer l'escoltisme a Salt.
- 3.- Formació permanent dels caps.
- 4.- Mantenir el contacte amb els escoltes de Jaén, al Perú.
- 5.- Buscar locals propis.
- 6.- Buscar recursos fora del moviment.

Reflexions d'un cap actual

Pioners/Caravel·les és la unitat encarregada de portar els nois i les noies de 14 a 17 anys, una edat sens dubte conflictiva: l'adolescència. En aquesta edat els nois es comencen a qüestionar moltes coses, entre les quals el mateix cau. Això obliga que el plantejament d'aquest variï i ofereixi una cosa diferent de les que han realitzat en altres unitats. El cau pot ser un bon mètode per canalitzar tota la curiositat adolescent i educar la persona en camps i punts de vista diferents dels que rep en l'ensenyament.

Nosaltres hem centrat els nostres objectius a transmetre una educació en diferents temes: educació sobre el poble, educació natural, educació social i educació pràctica. Per aconseguir-ho, la nostra millor estratègia és la realització d'activitats que resultin amenes i divertides però que vagin clarament encaminades a potenciar el seu interès pels temes esmentats anteriorment.

Salt és un poble estrany, a mig camí entre poble i ciutat. Tenim al voltant de vint-i-dos mil habitants en un terme municipal força petit, cosa que fa que la densitat demogràfica sigui molt alta i hi abundin els blocs de pisos, que van proliferar amb gran rapidesa i sense control als anys seixanta i setanta. A més, l'oferta lúdica és mínima, fins i tot ho és a la ciutat de Girona, enganxada a Salt. Tot plegat fa que sigui difícil sentir-se orgullós de ser saltenc. Però també tenim la sort de tenir un espai natural de considerables dimensions i que resta desconegut per a molta gent del poble: les deveses. L'entitat que més

s'encarrega del manteniment de les deveses és Marfull, però no rebutja l'ajuda que altres entitats locals els puguin oferir. En una reunió conjunta vam acordar rehabilitar la zona de la «bassa dels ànecs», un dels espais més característics de les deveses, però que s'ha anat degradant amb el temps i el poc respecte d'alguns vilatans. La «bassa dels ànecs» consta d'un mirador amb porxo que dona a una petita bassa amb una illa al mig per als

ànecs. Però el porxo havia desaparegut i el mirador s'estava esfondrant perquè hi havia gent que hi anava amb el cotxe, un pes per al qual no estava preparat. A més a més, els ànecs feia anys que no hi venien perquè la balca (una planta que es fa en aiguamolls) ho havia envaït tot i no deixava passar l'aigua. Amb els nois ens vam encarregar, primerament, d'evitar que els cotxes poguessin tornar a entrar al mirador, ja que si no, de res serviria reparar-lo. Amb roques mig enterrades a terra i separades entre si uns dos metres evitàvem que els cotxes tornessin a entrar. Ara ja ens podíem encarregar del mirador. El vam aixecar i reforçar perquè no s'enfonsés i hi vam posar un nou porxo. Finalment, un cop Marfull hagué enllestit la neteja més important de la bassa, vam arrencar la balca

i l'aigua va tornar a córrer-hi. Temps després hi vam instal·lar caixes-niu que nosaltres mateixos havíem fet. Amb això vam aconseguir que els nois se sentissin més seu un espai del poble, alhora que també aprenien com funciona aquest petit ecosistema que és la «bassa dels ànecs».

Però on realment s'entra en contacte amb la natura és en les nombroses sortides i campaments que es realitzen. Un cop al mes es fa una sortida a algun lloc de les nostres comarques. Quan s'és més petit se sol anar a una casa de colònies a passar-hi el cap de setmana i es fan activitats pels voltants. Però a la unitat de Pioners/Caravel·les, per l'edat, ja es poden fer més rutes i dormir en tendes, així que sovint recorrem interessants paratges que ens permeten conèixer la variada fauna i flora del nostre país. Una ruta molt

Als anys seixanta, els nois i noies escoltes es desplaçaven cap a la Garrotxa o les Guilleries amb el tren d'Olot, que aleshores passava per Salt

maca i assequible per a un cap de setmana és recórrer les Alberes. Allà ens podem sensibilitzar del mal que fa la mà de l'home sobre la natura, ja que són ben clars els efectes que va causar el gran incendi que les va arrasar ara fa uns anys. Els campaments consisteixen a viure al bosc durant una setmana. Això comporta assumir unes responsabilitats, tant organitzatives (repartiment d'obligacions per fer feina entre tots) com naturals, perquè viure al mig de la natura comporta ser respectuós amb el nou medi i prendre consciència que no és el mateix que viure en el medi urbà. Les sortides també es poden fer conjuntament amb altres caus. Això resulta molt profitós per als escoltes: d'una banda els serveix per veure que formen part d'un moviment ampli i que hi ha altres nois i noies que, com ells, s'interessen per coses diferents de les que s'ofereixen a la gent de la seva edat; a partir d'una rivalitat sana entre agrupaments es desperta un cert orgull de ser d'un poble o d'un altre i per les peculiaritats del mètode que segueix un agrupament o un altre, ja que també s'observen les diferències en la seva aplicació; per últim, és una fantàs-

tica manera de conèixer gent disposada a conèixer gent i amb un bon grapat d'experiències per compartir semblants a les que els nois han viscut.

L'any 2001 vam realitzar una ruta Vic-Ripoll-Olot en la qual vam posar en pràctica tots aquests punts.

La ruta ens portava d'espais urbans considerables (les tres capitals de comarca) a espais naturals de gran bellesa i riquesa natural. Les primeres nits, les vam passar en els locals dels agrupaments d'alguns dels pobles per on vam passar, com Vic o Sant Pere de Torelló, on ens podíem fer una idea de com devien ser els seus caus allà a través de fotografies i el lloc on es trobaven. Després d'una setmana de vida nòmada l'esperit de companyonia era present entre tots nosaltres, junt amb un grapat d'experiències que trigarem a oblidar.

Però el cau no pot viure només de la natura i la companyonia, no pot viure d'esquenes al món, i molt menys d'esquenes al món actual, ple de rapidíssims canvis que ens afecten irremediablement. Aquest és un tema que tenim molt clar des de fa uns anys, i per això, molt sovint, a l'hora de preparar l'ambientació per a un cau, sortida o campament ens basem en l'actualitat. Per exemple, en una

sortida en què vam tractar el tema de la immigració, a la nit vam realitzar un joc en el qual els nois eren immigrants il·legals; la seva missió era aconseguir els «papers», comprant-los amb diners que haurien d'aconseguir de manera també il·legal, ja que no tenien papers, i per la qual cosa havien de vigilar que la policia (els monitors) no els descobrissin. És una manera de mostrar què s'esdevé a la nostra societat, però des d'un punt de vista lúdic i d'integració en un rol que fa molt més fàcil entendre la situació i descobrir-ne els diferents punts de vista. En els últims camps que hem fet –Darnius, l'agost de 2002– vam decidir que el dia a dia estaria basat precisament en això: les diferents maneres d'entendre el món actual a través de les visions que en pot tenir gent tan diferent com un esportista d'élite fins a un pastor transhumant. Cada dia adoptàvem un rol a seguir que marcava la nostra visió del món; així, el primer dia ens

vam convertir tots en agents de borsa que havíem d'invertir el nostre capital en empreses que fluctuaven i ens podien fer guanyar o perdre diners. Diners que, per altra banda, ens feien

falta per menjar, dormir, beure i qualsevol altra activitat de la vida quotidiana. Hi havia nois que es feien rics amb gran facilitat i d'altres que en un tres i no res ho perdien tot i no ho podien tornar a recuperar. La set de diners envaïa l'aire i tots buscaven el màxim benefici: tant comprant béns públics (bancs, taules, tendes, etc.) que reportarien beneficis a curt termini amb el cobrament d'impostos, com venent-se com a esclaus als més rics per aconseguir prou diners per menjar. L'endemà, per accentuar les diferències, vam fer el dia del tercer món. Tots érem pobres, no teníem res més que el banyador. Caminàvem descalços, no ens podíem abrigar, estàvem obligats a treballar en cadena per a una important multinacional i els àpats eren mínims. A més a més, vam tenir la sort que el temps no ens va acompanyar i vam patir les inclemències d'una gran tempesta que va desmuntar el nostre únic refugi, les tendes i el tendal, i va aigualir el trist sopar d'una patata bullida. Aquests són només dos dels nou dies que vam

Els escoltes van acordar rehabilitar la zona de «la bassa dels ànecs», un dels espais més característics i degradats de les Deveses de Salt

passar adoptant diferents rols, tots basats en tipus de vida molt variats que porten diferents persones d'un mateix món i que van fer entendre una mica millor als nois i noies la realitat social en la qual estem immersos.

El cau és una institució que s'autorenova, els nois i noies d'avui acabaran sent monitors d'aquí a uns anys. No obstant això, no els podem fer passar de sobte a ser caps, cal tot un procés, del qual se n'encarrega en part la Demarcació, amb la FOCA (formació i orientació de caps), però que sobretot s'aprèn al cau. Els futurs caps acabaran repetint moltes de les activitats que van fer en algun moment passat, però tampoc n'hi ha prou. A mesura que els nois i noies creixen, la seva participació en l'organització d'activitats és més gran. A la unitat de Pioners/Caravel·les se sol demanar l'ajuda d'alguns dels nois per preparar sortides. Molt sovint representen un impuls de frescor per

als caps, que ens encarreguem de fer-los veure en què falla la seva proposta i quins punts són correctes i quins inviables, o sigui, que els polim les idees. Quants més caus preparen més conscients són que és una cosa difícil i que requereix un esforç de responsabilitat i compromís, alhora que van guanyant experiència. Així, una bona feina com a cap –sabent motivar els nois i fent-los participar activament en l'organització d'activitats– repercuteix en els futurs caps que l'agrupament podrà tenir.

El moviment escolta ja té més de mig segle a Catalunya. El nostre petit país ha canviat molt en aquesta franja de temps, i el cau també. Però l'esperit original de ser una institució que ofereixi una educació diferent a l'oficial continua ben viu. Aquest esperit educatiu és el que fa diferent de casals i grups d'esplai, a part que el cau té una estructura organitzativa molt més important. No obstant això, no podem pretendre mantenir sempre els mateixos esquemes i fa falta una important reestructuració

del moviment, que ja s'està començant a fer notar amb iniciatives com la del Congrés de Caps, celebrat a Barcelona el passat mes de maig. És en el tram d'edat de 14 a 17 anys que una persona s'adona realment si li agrada el cau, si és una cosa que desperta el seu interès i l'omple interiorment. És en aquesta edat on hi ha més feina, ja que són el futur immediat, tant del cau com de la nostra societat. És per això que no podem basar la nostra ensenyança en un sistema caduc i ens hem de posar al dia per tal que el cau no esdevingui una institució anacrònica. Crec sincerament que això és possible i espero que així sigui.

Carles Vidal i Ramos és cap de P/C del cau 2001-2002, juntament amb Pioners i Caravel·les i Trucs de l'Agrupament Escolta Sant Cugat de Salt, els caps **Carla Casals i Alonso, Irene Serra i Masó** i, per l'equip de Caps d'Agrupament, **Montse Valentí i Baborés, Jep Plana i Ribas, Dolors Madeo i Ger i Pere Salvatella i Armengol.**

